

Olga Dimitrijević rođena je 1984. godine. Diplomirala je dramaturgiju na Fakultetu dramskih umetnosti u Beogradu. Pisala je kazališne kritike za Vreme i Teatron. Među njenim izvedenim dramskim tekstovima su: *Internat*, *Radnici umiru pevajući*, *Narodna drama*, *Moja ti*.

S Majom Pelević napisala je i izvela projekt *Sloboda je najskuplja kapitalistička reč*. Ostali projekti uključuju suuredništvo knjige *Među nama – neispričane priče gej i lezbejskih života*, režiju i dramaturgiju romana *Crvena ljubav* Aleksandre Kolontaj, povremeni predavački rad na Ženskim studijama u Beogradu i dramaturški rad u kazalištu.

Dobitnica je nagrade Hartefakt fonda, Sterijinog pozorja i Mihizove nagrade za dramsko stvaralaštvo. Često sanja revoluciju.

Olga Dimitrijević

STANI DA SE POZDRAVIMO

Mislim da moram početi ispočetka.

Kao kada pišem dnevnik, odnosno ženski roman, moram da počnem ispočetka.

Meni pisanje ne ide baš najbolje. Često provodim sate nad stranicom, pa nešto napišem, pa pocepam, i onda opet ispočetka.

Evo, i sad sam već tri puta napisala ispočetka, a ništa nije ni počelo. Pardon, četiri.

Jo, neću više, obećavam.

Socijalistički neboderi su obeležili moj život. U jedan sam došla na studije, u drugi, ovaj pred kojim smo sad, sam se uselila kada je suprugov otac dobio stan od preduzeća, u treći sam došla kada sam maltene pobegla iz ovog prvog. Svi ovi, što ih zovem, socijalistički neboderi, koje ja mnogo volim, sagrađeni su negde sedamdesetih. Ako mene pitate, zlatno vreme.

Kao mala sam bila mnogo gladna, i u porodici nas je bilo puno, a ja jedino žensko dete, i to ono mlađe.

Bolje da vam ni ne pričam odakle sam to došla.

Selo ispod planine

Tu je i jedna reka

Jedna kuća na svakih sto metara

Blizu je i neki grad u koji smo mi mladi odlazili u školu, a posle i u gimnaziju.

Kao i svaki mali grad u to vrijeme je imao barem jednu fabriku, a tu je bio i jedan rudnik. Već pogađate, tata rudar a mama domaćica. I već pogađate da sam samo htela da odem odande.

Tako su prvo bile studije
Pa posao
Pa brak

Neko bi rekao, za jednu ženu taman.

Kada smo došli ovde i tu je i dalje bilo selo. Odnosno, samo soliteri, novi novcijati, i male kućice okolo
I ova tramvajska okretnica.

Ko je živio pored tramvajskih tračnica zna kakav je to zvuk. Sve tandrče i škripi, a opet je lepo.

Nego, udaljavam se. Sad treba da kažem zašto sam opet ovde.

Iskrena da budem, ne znam ni sama.

U dnevnik, koji je po potrebi dnevnik, a po potrebi poglav-
lja ženskog romana koji pišem kada mi moj život izgleda
previše dosadan, sam zapisala ovako:

Glavna junakinja poslom dolazi u grad u kom je provela
mlade godine, zasnovala porodicu i iz kog je morala da
ode kada je počeo rat a zemlja se raspala

Odlazi pred vrata jedne značajne žene
Prijateljice

Najbliže koju je ikad imala

Koju nije videla preko dvadeset godina

I razmišlja da joj pozvoni

Da li će je naći

Da li će se prepoznati

I šta će imati da kažu jedna drugoj

Pita se, da li interfon i dalje ne radi ili su stavili za sve ovo
vreme novi.

Pita se, da li su liftovi i dalje isti, Rade Končar proizvodnja,
ili je i to drugačije.

Pita se, da li su i dalje pacovi u podrumu,

I da li i dalje požarne stepenice služe kao skladišta.

E draga moja

Požarne stepenice su važan deo života svake ovakve
zgrade

Na njima uvek onako prijatno pirka
I sa njih je kroz rešetke uvek najbolji pogled na grad.

Požarne stepenice između petnaestog i četrnaestog kata
su bile naše mesto

Kada se vratimo sa posla da tu popijemo kafu, zapalimo

cigaretu

Uveče popijemo čašu dve ili tri vina

I tako od sedamdeset neke kada smo se uselili

I kada smo bile mlade

Pa stoga pričale o svemu i smeje svašta

To je bilo samo naše i muževi tu nisu smeli da privire
Stalno su rukom odmahivali kako su to naše ženske stva-
ri, ženske bubice

Ne bez ljubomore

Plaše se oni kada im žene previše vremena provode jedna
sa drugom

Jadničci

Sećaš se draga

To je bilo onda za Prvi maj

Graditeljski trijumf i rešeno stambeno pitanje

Svečano useljenje

Reke ljudi stoje i slušaju govor i čekaju da im se podele
ključevi

Svi su srećni

Malo je vruće i malo je previše sunca

Daj već jednom te ključeve pa da idemo

Ja kažem a ti se smeješ

Mira – Mira

Vidi i zovemo se isto

Pusti ove neka pričaju zgrade neće nikuda

Pored tramvajskih šina stoji i jedna kafana

Pravo je vreme za jedno prolećno pivo

Živela – Živela

Pa neka smo se mi upoznale

Koji ste dobili kat

Jao divno

Baš smo prave komšinice

Šta ako liftovi ne budu radili

Nema veze bićemo u dobroj kondiciji

Kako je glupo kada se setiš o čemu smo pričale kad smo

se prvi put srele
Sve neke gluposti koje u principu ne mogu da objasne
Šta sam ja onda videla u tebi

Godine su to Miro
Godine na našem mestu na požarnim stepenicama
Na klupicama ispred zgrade
Tradicionalnom pivu
I vinima
Dugo nisam zaplakala tako kao sada pored kuće tvoje

*Ovaj poslednji stih je iz novokomponovane narodne
pesme koja se redovito čula iz lokala na okretnici, tako mi
se često ubacuju delovi pesama koji adekvatno ilustruju
moja osećanja. To najviše kad pišem onaj dnevnik ženski
roman koji sam vam pominjala.*

Kod tebe, na poslednjem spratu, godinama smo gledale
celi grad.

Uvek je tako treperio grad

Svetla trepere trepću

Uvek bi mi rekla kako misliš o svim tim ljudima koji tamo
žive

A ja sam tražila slike koje prepoznajem

Jednom sam tako videla, najgluplje, patku

Tad kad sam videla patku kako smo se samo smejele

Odakle mi takva glupost i šašavost

Valjda iz ovog ženskog mozga

To tako samo ponekad nadode

Smejala si mi se otvoreno i glasno

Ja sam se naljutila

Prebacila si mi ruku preko ramena i rekla kako nisam nor-
malna

Onda si otvorila još jedno vino.

Otvorile smo širom prozor i sele na sims tako da su nam
nože visile u zraku

Da bog sačuva, udate žene sa samoubilačkim sklonosti-
ma neko bi rekao

Ali mi smo samo pile to vino

I ja sam te pitala da mi pričaš o mužu

Ti mene o mojim

Ti pričala, ja pričala
Šta to uopšte kome danas znači.

I bile su one
One piroške sa sirom, kultne
Uvek i masne i vruće što ti ih prodavačica proturi sa
masnim papirom
Nedelja i zima
Nigde nikog
Ni u bioskopu nikog
Ti i ja gledamo film
Ruski

U njemu jedna devojka treba da se venča sa nekim mom-
kom, ali počinje rat pa i on ide u rat a ona ostaje kod njih
u porodici i nada se da će on doći.

Ti i ja plaćemo ko kiša

U sali ne radi grejanje pa sedimo u kaputima

Crvene stolice bioskopa

Čini mi se da su bili i crveni zidovi

Prilaz sa izlozima sa strane

U njima plakati

Pa pričamo šta ćemo još da gledamo

I one stare nazubljene karte

*sve sam ih izgubila i više nemam nijednu, a čuvala sam ih
i nosila sa sobom sve do prošle godine*

Teta na blagajni imala je veliki mladež pored usta

Uvek crveni iskrzani lak

Ko uniformu

Iskrzan ko stolice bioskopa

Bila je prazna sala samo par ljudi pa smo krišom pušile
cigarete

Dim se podizao pravo u onaj snop svetla od projektora

Glavna junakinja je bila obmotana dimom

Kao da joj je to bio šal

Kao da je plakala baš od tog dima

A ne zato što glumi i što je tužna ratna priča

Posle smo izašle

Svuda sneg i nigde niko

Ruku pod ruku očišćenim ulicama

Kaput uz kaput
Šetale smo kući
Uz piroške sa sirom u masnom papiru

Kako su samo išli dani kako su samo tandrkali tramvaji

Pile smo kafu ono jedno jutro pred posao
Zvonio je telefon
Ja sam se smrzla
Znala si da ne treba ništa da kažeš
Javila si na posao samo da ne dolaziš i strpala me u kola
Nekoliko sati vožnje
Čekala si me ispred bolnice, mirno, satima
Isto si me u tišini odvezla nazad
Kada su javili da je mama umrla prvo sam došla kod tebe
Da me slomljenu držiš i da plačem
Kada si se razvodila držala sam tebe ja
Ah naši mali građanski životi.

Osamdesete su nam prolazile u veselju i brigama, pokušavala sam da zatrudnim, nekako i uspeła, i tad kad se to desilo sve je otišlo u kurac.

Kada smo odlazili došla sam da se pozdravimo kao dobra dva drugara.

Kao da si mi pevala novokomponovanu pesmu koja ide:

kada si odlazila jednom ni sunce nije htelo da sja pratili te na put daleki samo kiša kiša tuga i ja niko video nije kako sam plakala tada svi su mislili srećo da samo kiša pada.

Evo me opet pred tvojim vratima
Sve ove okretnice liče jedna na drugu
Sve tramvajske šine isto zvuče i isto se presijavaju
Svaka ovakva kafana okuplja društvo iz kraja
Ja sam gledala ove naše kako počinju polako
Cela ikonografija mržnje kako je prodirala

Mala se tek rodila
Bilo mi je frka da gledam dete kako odrasta tu

A i tamo gde smo otišli je bilo isto
Samo što nikog nisam znala

Bilo mi je frka al je opet odrasla
Isto je imala drugarice
Družile se sa lošim društvom
Svejedno je prestala
Valjda smo i ona i ja imale sreće
A šta je bilo sa tvojom malom?

Mislila sam da te nikada neću videti
A sada se razmišljam da ti pozovnim

I mislila sam
Samo da mi pišeš
Samo da dobijem pismo
Na mesec dva ili tri

I u njemu nešto da piše
Nešto kao šta radiš tih dana
I da li si naučila da spremaš ledene kocke
Ili tako nešto slatko, veselo

Da mi kažeš kako je dnevna politika grozna
Da to ne može tako i da negde mora da stane
Sve ono što bih i ja pisala tebi utoliko različito koliko je
ono što se dešava meni različito, da sam ti pisala.

Kasno je i nemam koncentracije
Kasno je i kao da je neka magla napolju
Takva da se ne vidi ništa pet spratova ispod mene

Ti ceo svoj život provodiš ovde
Ja sam davno otišla i ne znaš šta je dalje bilo
Ne znaš za moju ćerku i kakva je
I kako sam radila dva posla da ona preživi pa da ide u školu pa da studira ono što voli
Ja ne znam ništa o njenom životu

Ko nekad u osam
Pušim cigaretu ko nekad u osam na požarnim stepenicama
Čistim za sobom
Tu se ništa nije promenilo
Ritualno sam zapalila jednu ovde
Dugo nisam mislila o tebi među nama dani i godine stoje

Samo što ne mogu da kažem da si kao kod Kovača ostala uvijek ista jer te nisam videla još.

Arhitektura ovih solitera je čudo
Prvo dođe skelet, pa se izlije armatura
Svaki sprat ima zajedničku vešernicu
I na spolja gledaju požarne stube
Jel se sećaš onog pogleda na nebodere sa brda
Taj pogled više ne postoji
Podigli su neku novu zgradu
Ide zgrada pa četrdeset santimetara pa ulica
Skučeno i glomazno i preveliko
Da više ne možemo da sa brda gledamo solitere
Više nikad nećemo gledati solitere sa brda zbog tranzicione arhitekture.

Postajem stara draga moja
A starce nose u planinu da tamo umru.

Šta bi mi sad rekla da me vidiš ovako ostarelu. Kad bismo pričale, sigurno bi razumela. Prestala sam da gledam na sebe, jer kad se brineš o detetu onda je lakše ne misliti, jer gledaš imaš li za ulje i kolač. I onda više ne znaš šta te čini srećnim pa se praviš da su to deca.

Onda povremeno na nekom slavlju zapevaš i opustiš se i vidiš sa ljudima i popričate. Popričate normalno a izbegnete političke teme. I dođeš kući negde iza ponoći i lepo je jer se setiš kako je nekada bilo lepo i bilo snage da se ostaje i veseli i priča dugo. I da se družite, mnogo da se družite. Onda ustaneš i rasporediš platu. I napraviš sendvič za školu detetu ili mu daš džeparac za kafu kad ide na fakultet, a taj džeparac nikad nije dovoljan za fakultet. Dete ide na fakultet i znaš da mu nije dosta para i srce ti se kida zato što se osećaš da ti prebacuje, a verovatno ti i prebacuje. Na neki način.

I onda jednom kad pokušas da provedeš vreme sa svojim detetom vi sednete na kolače, u tako neko mesto koje za tebe ima istoriju a sada je postalo vrlo skupo. I onda vi sedite, ti i dete, i pričate, i jedete kolač. I lepo vam je, mnogo je lepo, a ti misliš da taj veliki račun koji će doći (jer su to sada ekskluzivna mesta a plata baš nije eksklu-

zivna) ima smisla jer vi pričate i volite se, i imate neki odnos, makar na tih sat vremena. I ne želiš da kreneš nazad kući a dete na fakultet ili ko zna gde to idu sad deca, ali znaš da se mora, i onda ćeš da progutaš knedlu i emociju i da odeš kući i biće ti i lepo a i tužno. I onda ideš kući prevozom i čuvaš račun. Staviš račun u svesku u kojoj čuvaš račune takve, zalepiš na stranicu, zapišeš datum sa strane i par crtica o razgovoru. Da ne zaboraviš slučajno jednog dana.

Kada ste zajedno u kući, ti i dete, naravno, ne pričate.

I misliš kako ćeš provesti starost, i kako ćeš sa tim kad još onemoćas, i ne želiš da misliš ali se misli vraćaju. Brineš se za to dete, plačeš zbog njega, stresiraš se, i ne možeš da ga pustiš. A ono je otišlo odavno, što je i red i tako i treba. Al tebi nije pravo. Pa se osećaš loše što ti nije pravo i tako u krug.

Eh. Pusti patetiku.

Pozvoniću ti i moraš da dođeš jednom kod mene.

I ako dođeš, ići ćemo u muzej
I u teatar
I pored reke.
Ja čekam da dođeš
I odvajam paru po paru sa strane
Čekam da dođeš a gomila para polako raste
I onda kad dođeš
Biće para
Za bioskop i za sok
Sladoled
Muzej, kartu za prevoz
Plaćaću i za tebe i za mene
Jer nije red da ti išta daš

I sećaš se kako nam je tvoja baba pričala
Šta je sve doživela u ratu.
Četrdeset treća je, kaže, i oni su negde po šumama i selima
Oslobađaju
Tu u nekom selu sretne je jedna devojka
I krene sa njima, krene sa partizanskom četom

Kaže, nemam zašto ovde da ostajem
Zapaljena kuća, znaš o čemu pričam

I na jednom mestu opkole ih u nekoj kući
I ova kaže tvojoj Fedici ne ostavljaj me
A ranjena
I Fedica obeća da neće
Ali nemaju kuda i moraju da se probijaju kroz obruč
Probiju se ovi što su mogli da hodaju a ovi što nisu osta-
nu da pucaju
Kada su stigli do bataljona
Fedica natera drugove da se vrate
Po Fatimu
I stigne baš na vreme da upuca Nemca što je stupao na
prag kuće
Pronađe u kući Fatimu
Niko srećniji od Fedice tada.

Šestog jula hiljadudevetočetdesetpete
Prvi kongres antifašistkinja Jugoslavije u Beogradu
Fedica i Fatima se sretnu na Terazijama
Samo su se zagrlile
I dugo dugo ljubile i grlile

Da li je tvoja Fedica još živa
Da li je živa i Fatima
Ili negde počivaju zajedno
Videla sam puno takvih grobova
Da su ratne drugarice sahranjene
Sa petokrakom na spomeniku
Videla sam kada sam išla po grobljima
I primetila još
Da ima puno žena
Koje tako nadžive svoje muževe
Za mnogo godina
Oni umru
A one kao da su samo čekale na to
Još po pet deset dvadeset
Koliko im se čefne i koliko mogu
Nekad se pitam
Da nisam i ja tako sa ovim mojim
Samo čekala
Da umre

Da sad mogu opet da doputujem
Zamislím se na stepeniku
I možda ti ponovo pokucam na vrata.

Da li bi me prepoznala
Da li bi me pustila u kuću
Da li bi sela sa mnom na stepenice

Nije to prikladno ženama u našim godinama, znam.

Kako sad mi
Koji smo se ovde uselili mladi
U soliter dvosobni stan
Na neki visoki sprat sa kog se sve vidi
Kako sad mi skvičimo
Skvičimo da te srce zaboli
Skvičimo od tajni skvičimo od bolesti
Od naših koji su se odselili u beli ili na onaj svet
Meni su sad svi otišli i tamo imam još jednog drugara i
drugaricu
Imam i mačku i one biljke na terasi
I mačka i biljke verovatno misle
Da bi mi bolje bilo bez njih.
Stare su nosili u planinu da tamo umru
Nas neće nositi u planinu ali će samo čekati da umremo
Ja sam pred penzijom
Ja želim u penziju i ne mogu više da radim
A kad odem u penziju postajem beskorisna
Da li da ti pozvonim
Samo da se pozdravimo
Kao dobra dva drugara
Iako smo razdvojene
Vezuje nas ljubav stara.